

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce **a): O. o. S., z. s.**, žalobce **b): Ing. M. B.**, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky,** se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nezákonnému zásahu, v řízení o kasační stížnosti žalobce a) proti výroku I. a II. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2018, č. j. 48 A 65/2017 - 56,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce a) proti výroku I. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2018, č. j. 48 A 65/2017 - 56, **se zamítá.**

II. Kasační stížnost žalobce a) proti výroku II. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2018, č. j. 48 A 65/2017 - 56, **se odmítá.**

III. Žalobci a) a b) **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobou ze dne 21. 3. 2017 se žalobci a) a b) domáhali ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který spatřovali v tom, že žalobce b) byl vykázán a následně i protiprávně vyveden u Krajského soudu v Hradci Králové justiční stráží z jednání soudu v jeho civilní věci a omezován na svobodě pohybu. Žalobce b) byl následně touto justiční stráží zastrašován při podání stížnosti u místopředsedy krajského soudu. Žalobci rovněž nesouhlasili s požadavkem místopředsedy krajského soudu, aby byla justiční stráž přítomna podávání stížnosti. Součástí tohoto podání je

rovněž vznesení námitky podjatosti všech soudců Krajského soudu v Hradci Králové, neboť je žalobci dlouhodobě kritizují.

[2] Přípisem ze dne 24. 3. 2017 byl Nejvyššímu správnímu soudu předložen spis krajského soudu za účelem rozhodnutí o vznesené námitce žalobců. Součástí tohoto přípisu bylo písemné prohlášení JUDr. Jana Dvořáka, JUDr. Aleše Korejtka, JUDr. Petry Venclové, Ph.D. a Mgr. et Mgr. Jaroslava Vávry, v němž uznali, že důvody jejich podjatosti jsou dány, neboť žaloba se týká postupu jejich kolegů, tj. civilních soudců a postupu zdejší justiční stráže. O námitce podjatosti rozhodl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 19. 4. 2017, č. j. Nao 152/2017 – 22, tak, že soudci Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích jsou vyloučeni z projednávání a rozhodování dané věci, přičemž věc přikázal Krajskému soudu v Praze.

[3] Usnesením ze dne 4. 8. 2017, č. j. 48 A 65/2017 – 28, Krajský soud v Praze vyloučil k samostatnému projednání žalobu v části, kterou se žalobci domáhají proti žalovanému Krajskému soudu v Hradci Králové a místopředsedovi Krajského soudu v Hradci Králové určení, že pokyn – usnesení o vykázání účastníka jednání ve věci 27 Co 453/2015 dne 27. 2. 2017, přibližně v 10 hodin 50 minut, které učinil za senát 27 Cdo jeho předseda, JUDr. Jaroslav Chmelík, Ph. D., je nezákonný, stejně jako pokyn místopředsedy soudu, aby byla justiční stráž přítomna podávání stížnosti. Dále byli žalobci vyzváni k zaplacení soudního poplatku, každý ve výši 2.000 Kč. Žalobci reagovali podáním ze dne 13. 8. 2017, v němž žádali o osvobození od soudních poplatků.

[4] Krajský soud v Praze usnesením ze dne 15. 2. 2018, č. j. 48 A 65/2017 – 56, rozhodl tak, že výrokem I. zamítl návrh žalobce a) na osvobození od soudních poplatků, výrokem II. vyzval žalobce a) k zaplacení soudního poplatku, výrokem III. zamítl návrh žalobce b) na osvobození od soudních poplatků a výrokem IV. vyzval žalobce b) k zaplacení soudního poplatku. V odůvodnění tohoto usnesení soud uvedl, že vycházel ze stanov žalobce a), podle kterých je předmětem jeho činnosti obrana sociálních, hospodářských a dalších zájmů, potřeb a práv především svých členů, ale také nečlenů. Vzhledem k povaze své činnosti však musí žalobce a) počítat s náklady na uskutečňování této činnosti, mj. i s úhradou soudních poplatků. Nedisponuje-li dostatečným majetkem, je na jeho uvážení, zda např. zavede povinný členský příspěvek nebo zda si opatří finanční prostředky na svou činnost jinak. Sama nemajetnost spolku není důvodem k jeho osvobození od soudních poplatků.

[5] Proti výroku I. a II. podal žalobce a) (dále též „stěžovatel a“) kasační stížnost. Namítal v ní, že závěry soudu jsou nemístné, neboť přehlíží, že žalobce byl bezdůvodně napaden a násilně odvlečen z chodby soudní budovy justiční stráží, která mu následně bránila vstoupit do budovy soudu. Náklady na obranu proti fyzickým útokům a zastrašování nejsou náklady na uskutečňování činnosti žalobce a). Jeho činností totiž není nechat se přepadávat, vyhazovat, zadržovat justiční stráží, ani bránit se takovému jednání soudními žalobami. Soudní poplatek tak představuje pokračování útoku proti žalobci a), který provedla justice zneužitím vězeňské služby. Dovozoval, že s ohledem na předmět věci by mělo být zájmem státu, aby jeho ozbrojené složky nemohly být podobným způsobem zneužívány, proto by měl připustit soudní přezkum jejich počínání. Není povinností žalobce a) financovat veřejné statky. Nesouhlasil rovněž s tím, že jednu žalobu

soud rozdělil do více věcí, v nichž vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku. Jedná se tak o systém, který fakticky brání domoci se spravedlnosti. Celá situace skončí detailním popisem protiprávního systému, který bude přístupný v podobě série rozhodnutí Nejvyššího správního soudu; taková analytická a informační činnost je přitom předmětem činnosti stěžovatele a).

[6] Žalobce b) ani žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřili.

II. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou a je proti výroku I. napadeného usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a násl. zákona č. 150/2002, soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."). S ohledem na to, že kasační stížnost je podána proti rozhodnutí krajského soudu ohledně osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud nevyžadoval, aby stěžovatel a) zaplatil za kasační stížnost soudní poplatek, ani aby byl zastoupen advokátem, o čemž byl informován v přípisu ze dne 7. 3. 2018, a to v souladu s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19.

[8] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatele proti výroku I. napadeného usnesení v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s).

[9] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost proti výroku I napadeného usnesení není důvodná.

[10] Ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví, že *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti."*

[11] Z citovaného ustanovení je zřejmé, že zákon především ukládá účastníku, aby o osvobození od soudních poplatků požádal a aby doložil (prokázal), že nemá dostatečné prostředky k tomu, aby příslušný poplatek uhradil. Individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Aby mohl být účastník osvobozen od soudního poplatku podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., musí být splněny tyto tři předpoklady: (a) účastník musí doložit, že nemá dostatečné prostředky, (b) musí podat žádost o osvobození od soudních poplatků, a (c) soud nesmí dospět k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný.

Mimo ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. se dílčím způsobem aplikuje rovněž ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen „o. s. ř.“), za použití ustanovení § 64 s. ř. s., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti (tato možnost byla do s. ř. s. zakotvena rovněž, a to na základě novely provedené zákonem č. 303/2011 Sb. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Citované ustanovení o. s. ř. pamatuje rovněž na situace, kdy uplatňování nebo bránění práva před soudem nese znaky svévole.

[12] V posuzované věci krajský soud stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť má za to, že s ohledem na předmět jeho činnosti by měl nést poplatkovou povinnost.

[13] Výkladem citovaného ustanovení ve vztahu k právnickým osobám se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, v němž dospěl k právnímu závěru, že *„Při posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda právnická osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvávala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.“*

[14] Nejvyšší správní soud proto souhlasí s postupem krajského soudu, který ověřoval předmět činnosti stěžovatele a) jako právnické osoby, přičemž z příslušného veřejného rejstříku vyplývá, že předmětem činnosti stěžovatele a) je „obrana sociálních, hospodářských dalších zájmů, potřeb a práv především svých členů, ale také nečlenů, mj. aplikací rozhodnutí Nejvyššího soudu Cpjn 202/2013“. Pokud je tedy předmětem činnosti obrana těchto práv, které jsou často uplatňována i v soudním řízení, čehož si je stěžovatel ostatně vědom, neboť odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu, které se týká zastupování osob odborovou organizací, musí počítat s tím, že vystupování v soudním řízení je zatíženo soudním poplatkem dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Má-li tedy stěžovatel a) jako předmět své činnosti stanovenu aktivitu, která zahrnuje vystupování v soudním řízení, musí počítat s tím, že na tuto aktivitu bude vynakládat určité prostředky. Jestliže se v posuzovaném případě jedná o aktivitu spojenou se soudním řízením, musí si být vědom, že na něj pravidelně budou dopadat povinnosti kladené na účastníky soudního řízení. O tom, že tento předmět své činnosti stěžovatel a) naplňuje, svědčí i evidence zdejšího soudu, podle které stěžovatel vystupoval či vystupuje jako účastník řízení již ve 14 věcech. S ohledem na to, že činnost stěžovatele spočívající ve vystupování v soudním řízení je dlouhodobá a zjevná, musí počítat s tím, že s tímto budou spojeny náklady, které tíží všechny účastníky řízení, zde v podobě placení soudních poplatků. Na povinnosti stěžovatele a) zaplatit soudní poplatek přitom ničeho nemění ani zvážení toho, co je předmětem soudního řízení.

[15] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud ještě poznamenává, že i kdyby odhlédl od výše uvedených závěrů, bylo by na místě nepřiznat stěžovateli a) osvobození od soudních poplatků i z jiného důvodu, neboť jeho žaloba nemůže být zjevně úspěšná. Z obsahu žaloby ze dne 21. 3. 2017 totiž vyplývá, že zásah v podobě zákroku justiční stráže

byl proveden vůči stěžovateli b), který dle protokolu ze dne 27. 2. 2017 vystupoval v civilním řízení jako povinný subjekt. Zásah tedy zjevně nemířil vůči stěžovateli a). Skutečnost, že stěžovatel b) je rovněž statutárním orgánem stěžovatele a), nezpůsobuje, že zásah byl rovněž učiněn ve vztahu ke stěžovateli a). Proto žaloba stěžovatele a) nemůže být v dané věci úspěšná, neboť vůči němu nebylo ze strany vězeňské služby fakticky zasaženo.

[16] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost proti výroku I. napadeného usnesení je zjevně nedůvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl.

[17] Ve vztahu k výroku II. napadeného usnesení pak musí Nejvyšší správní soud konstatovat, že kasační stížnost je nepřípustná podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s., neboť směřuje proti rozhodnutí, které upravuje vedení řízení – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 As 2/2008 - 47. Proto rozhodl tak, že kasační stížnost proti výroku II. napadené usnesení se odmítá, a to v souladu s ustanovením § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

III. Závěr

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel a) nebyl ve věci úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení; žalovaný, který měl ve věci úspěch, žádné náklady nad rámec běžné správní činnosti nevynaložil, proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že se žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává. Ve vztahu k žalobci b) Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že s ohledem na provázanost stěžovatele a) s žalobcem b) nelze hovořit o tom, že by žalobce b) byl v předmětné věci procesně úspěšný, tudíž dospěl k závěru, že rovněž on nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Ostatně podle obsahu spisu mu ani žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu